HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קיטרא דקיטרי בזממא. רלועה ארוכה שמכניסין בטבעת אסור לכתחילה לקושרה שם מפני שפעמים שמניח שם שבוע או שבועיים וקושר וממתיר רלא אחד שנתון בימד או בעמוד שאסור בו האנקה והגמל: **תרפי דשי.** שתי פתחים היינו אותן לשונות והויין זו למעלה וזו למטה זו לימין וזו לשמאל ואם אינה מתרת אלא האחד יכולה לפושטה ולנוכשה בדוחק: **מהו דתימא חדא מיינייהו בטולי מבטיל לה.** ותיהוי קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מיינייהו תרוייהו ליתסרו קא משמע לן: **פשיטא.** דהא כל יומי שריא לה: **דרויחא.** לא דמקתו ברלאשה אלא קושרתו בריות שיכולה לאוגלה מרלאשה כשהיא קשורה: **מהו דתימא מישלף שלפא לה.** מרלאשה הכי והוה לה קשר של קיימא: **חייסה על שערה.** שמא תוליא בדוחק ותינתק שערה. ודפסקיא נמי איכא לשנויי כה"ג מהו דתימא מתמא ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדה הכי משום לייעותא: **בדאושכפי.** בקשר שהאושכף עושה כשתוחב הרלועה במעגל קושר קשר מתוכו אלא תוכל לאתא והוא קיים לעולם: **בדרבנן.** כשקושרים סביב רגליה אין קושרין בדוחק שפעמים שחולו כשהוא קשור וזועלו כשהוא קשור ומיהו קשר של קיימא לא הוי שבשעת הטיט ממתין אותו וקושרין אותו בדוחק אלא ידבק בטיט וישמט מרגליו: **בדבני מחוזא.** שהם רחבי לבב ומקפידים על לבושיהן ועליהן להיות מכוונין וקושרין אותו בדוחק ולריך להתירו ערבית: **בדטייעי דקטרי אושכפי.** בסנדליה של ישמעאליה סוחרים שהאושכפים קושרים בהן הרלועות בקשר קבוע: **בדחומרתא דקטרי אינהו.** אלו סנדליה של שאר אנשים שאין רלועות קבועות בהן ע"י אומן אלא הם עצמן קושרין אותם בחומרתא בעצמה וקושרין ומתירין ופעמים שמתקייים שבת או חדש: **דנפקי בי תרי.** ולריך כל אחד ואחד לקשור לפי רגלו הלכך בכל יום קושרו ומתירו: **כה"ג.** שאני מתירו עכשיו ונועל בני ושבת היתה: **השתא פעור אבל אסור הוה קשיא לי.** אמאי אסור: **מ"ט.** קשיא לך: **א"ל משום דבחול נמי.** אני מתירו בכל יום וקושרו התיוק לפי רגלו: **אי הכי מוסר לבחילה.** ומעיקרא סבר דלא רגיל למעבד הכי וקטרא דאושכפי הוה שרגיל להיות קבוע: **איפסיק רלועה דסנדליה.** ונפל הסנדל מרגלו שע"י הרלועה הוא עומד. שהסנדל פתוח מעל גביו ולדליו של עץ או של עור שלוק וקשה והרלועות נקשרות על גב הרגל ומעמידות אותו: **שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה.** דרלאי לטלטול: **וכרוך.** במקום הרלועה ונועלו על שתכנס: **אגיי הוה קאי קמיה דרב יוסף.** בחלר: **שבקיה.** במקום שנפל מרגלך ולא תטלנו בידך להלניעו: **ומ"ש מדר' ירמיה.** דשרא ליה ר' אבהו לנועלו ע"י גמי: **הסס.** בכרמלית כגון בקעה לא הוה מינטר: **והא מנא הוא.** ואמאי אסור לטלטלו והא עדיין תורת מנעל עליו: **דאי בעינא הפיכנא מימין לשמאל.** שהסנדל יש לו שתי תרסיות והן של עור מקום קביעות הרלועות אחת מבחוץ ואחת מבפנים וכשנפסקה מילונה אינו הגון שוב לתקנו. והך דאביי מילונה אפסיק הפיימי לאוי הוא לתקנו ואע"ג שתיקונו ניכר וגנאי הוא מיהו לגד פנים לא מיתחזי דהפיכנא ליה לרגל האחרת ונמלאת המילונה פנימית: **א"ל מדקא מפרש רבי יוחנן.** למילתיה דר"י לקמן ומפרש לה: **ש"מ הלכה כר"י.** דאמר משנפסקה המילונה לאו מנא הוא: **אוזיי.** שכלפי גב הרגל שאוחזו בהן כשנועלו: **תרסיוהי.** מקום קביעות הרלועות: **הכא.** שול"א בלע"ז שתחת פרסות הרגל: **טהור.** דהו לא מתקני ליה וא"מ מתקני ליה מדשם הוא והשתא מיהא בטיל ליה: (ג) **טמא.** לא פרחה טומאה מעליו דאכתי מנא הוא ואפילו נפסקה המילונה דאי בעי מפיך ליה מימין לשמאל ונמלאת מילונה נעשית פנימית: **ואמר עולא גרסי': אלינא דמאן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דמאי דסבירא ליה לענין טומאה ס"ל לענין טלטול שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה: **אלינא דרבנן.** אשמעינן רבי יוחנן דכי היכי דלענין טומאה משום ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחליצה לאו מנא הוא ואינו כשר לחליצה והא אמר תנן חלצה בסנדל של שמאל בימין שהחליצה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל בשמאל וחלצה כשר ואי נפסקה מילונה דסנדל של שמאל אמאי לא הוה כשר לחלוץ הואיל ובעלמא סנדל הוא משום דחזי להפוכי ה"נ חזי להפוכי: **אלא אליבא דר"י.** אמרה ר' יוחנן למילתיה ולאשמעינן דבחליצה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה מילונה של שמאל הופכו לימין וחולץ ודתנן של שמאל בימין חליצתה כשירה: **אימר דאמרינן חליצה כשירה.** היכא דלא נפסקו תרסיותיו: **דלמילתיה.** ברגל העשוי לו מנא הוא: **הכא למילתיה לאו מנא הוא.** דהא ר"י לענין טומאה ושבת לאו מנא משום ליה: **אימא וכן לחליצה.** כדמפרש ואזיל ואשמעינן דכי אמרינן חלצה כו' ואליבא דרבנן לא מצינן לאוקמיה

קיטרא דקטרי בזממא וקיטרא דקטרי באיסטרידא חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא ויש שמותרין לכתחילה ומאי ניהו קושרת מפתחי חלוקה: מפתח חלוקה: פשיטא לא צריכא דאית ליה תרי דשי מהו דתימא חדא מיינייהו בטולי מבטיל קא משמע לן: וחוטי סבכה: פשיטא לא צריכא דרויחא לה מהו דתימא מישלף שלפא לה קא משמע לן דאשה חסה על שערה ומישרא שריא לה: ורצועות מנעל וסנדל: איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחילה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדאושכפי פטור אבל אסור בדרבנן מותר לכתחילה בדבני מחוזא סנדל אסנדל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי פטור אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו מותר לכתחילה בסנדל דנפקי ביה בי תרי כדרב יהודה דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי זמנין דנפיק ביה איהו זימנין נפיק ביה ינוקיה אתא לקמיה דאביי א"ל כה"ג מאי א"ל חייב חטאת א"ל השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי חייב חטאת קאמרת לי מאי טעמא א"ל משום דבחול נמי זימנין נפיקנא ביה אנא זימנין נפיק ביה ינוקא א"ל אי הכי מותר לכתחילה [א]רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דר' אבהו בכרמלית איפסיק (ו) רצועה דסנדליה אמר ליה מאי ניעבד לה א"ל שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה אביי [ב]הוה קאי קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה אמר ליה מאי איעביד ליה א"ל שבקיה מאי שנא מדרבי ירמיה [ג]התם לא מינטר הכא מינטר והא מנא הוא דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל א"ל מדקמתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי יהודה [ד]ש"מ הלכה כרבי יהודה מאי היא [ה]דתניא [ד]סנדל שנפסקו שתי אזניו או שתי תרסיותיו או שניטל כל הכף שלו טהור אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו [ה]או שניטל רוב הכף שלו טמא ר' יהודה אומר נפסקה פנימית טמא החיצונה טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כמחלוקת לענין טומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לענין חליצה והוינן בה [ר' יוחנן] אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מדלענין טומאה מנא הוי לענין שבת נמי מנא הוי אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא [ו]והתנן [ז]חלצה של שמאל בימין חליצתה כשרה ואלא אליבא דרבי יהודה [ז]מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא אבל לא לחליצה דמנא הוא אימר דאמרי' חלצה של שמאל בימין חליצת' כשרה דלמילתי' מנא הוא הכא למילתיה לאו מנא הוא דהא אמר ר' יהודה נפסקה החיצונה טהור אלמא לאו מנא הוא לעולם אליבא דר' יהודה אימא וכן לחליצה והא קמשמע לן דכי אמרינן חלצה של שמאל בשל ימין חליצתה כשרה היכא דלמילתיה

אימור דאמרי' חליצתה כשרה היכא דלמילתיה מנא הוא. והא דלא מוקים לה אליבא דרבנן אבל לא לחליצה משום דלמילתיה דהיינו בשמאל לאו מנא הוא[א] היינו טעמא משום דכיון דמנא הוא לדידהו לשבת ולטומאה[ב] אף על גב דלמילתיה לאו מנא הוא הוא כשר לחליצה כיון דשל שמאל בימין חליצתה כשרה[ג] אבל לר' יהודה דלמילתיה לאו מנא הוא ולמידי אחרינא נמי לאו מנא הוא מסתבר דלאו מנא הוא לחליצה:

סנדל

א. אלא משום דאמרי' מיגו דמצי לאפוכי משמאל לימין הוי מנא, וא"כ לרבנן נמי נימא דלאו מנא הוא לחליצה. דמכ"ן, ב. משום דאי בעי מהפך ליה משמאל לימין. דמכ"ן, ג. כ"ש בזה שכל עצמו אינו קרוי סנדל אלא מפני שעומד להתהפך ולמהוי של ימין. דמכ"ן. טפי קרינן ביה מנעל של ימין. מי' הר"ן.

הגהות הב"ח

(ו) גמ' רבי ירמיה כו' איפסיק ליה לרועה: (ג) רש"י ד"ה טמא לא ל"ל קודם ד"ה טהור דמו לא:

רבינו חננאל

לקמן. **ואסיקנא** האי קטרא דקטרי בזממא ודקטרי באיסטרידא חיובא ליכא איסורא מיהא איכא, אבל מפתחי חלוק אע"פ דאית ליה תרתי דשי, כי היכי דאית השתא למני, שרי למיקטרינהו לתרוייהו ולא אמרינן דחדא מיניהו בטולי בטולה אלא תרוייהו שרי למיקטרינהו. **פי'** פסיקיא, חגרה, כדמתרגמינן [ישעיה ג] ותחת חגורה נקפה [ואתרא דהוו אסרן פסקיא], והוא המיין של נשים. **פי'** סבכה, וקאיה [נ"א: וקאזה] בלשון ערבי. שרי למקטר בהנהו חוטי שערה דמשרה הוא דשריה ליה ולא (שיפה להו מיעוף) [שלפה להו מישלף]. **רצועות** מנעל וסנדל אית בהו ג' בבי. קיטרי דקטרי [לה] אושכפי לההיא רצועה במנעל עצמו, המתירה חייב חטאת. והני רצועות הנמשכות מגופו של מנעל, שקושרין אותו על הרגל ועל השוק אחר שנועלין המנעל, הנך מותר לכתחילה לקשרן ולהתירן, וזהו דבני מחוזא. (וחן) [וכן] נמי קשר חיצון של רצועות שהוא למעלה מן השוק ומן הרגל, אם מעיקרא קשרן לשום כך הרצען, קשר של קיימא, שכשנועל ההוא מנעל מכניס רגליו באותן הרצועות ואינו מתירן כל עיקר, ההוא נמי [אם] (ה)מתירו חייב עליו חטאת. אבל זה הקשר החיצון שלא קשרו האומן, אלא כל אדם קושרו כי היכי דניחא ליה מרווח או צר, (או) כגון מסאני דרבנן שכל אחד מעמידו על חפצו, כד רויח (למיסם) [למיהב] ולמישלף בניחותא, כגון זה המתירו פטור, שהרי מעשה הדיוט הוא. אבל אסור להתירו לכתחילה (דהוא) [דהא] קא מוקים ליה על חפצו וקשרו כמין קשר של קיימא, לפי שאין דעתו להתירו ולשנותו. ומסאני דבני מחוזא דעבידין להתירן ולקשרן בכל זמן דכד בעי למרחט שרי ליה וקמיע [נ"א: וקמיט] ליה, וכד בעי לסגויי בניחותא כי הילוכן דרבנן מרפי ליה, כי האי גוונא מותר להתירו לכתחילה. **וסנדל** כי הלין אנפין אית ביה. סנדל דטייעי כגון קצת האי דקרו ליה השתא תאסומא, דעביד ליה לפי מידת אסתוראא דכרעיה, וקטר ליה קיטורא מעליא, אם התירו חייב חטאת. ודחומרתא, **פי'** מכנפין כולהי רצועות ומעיילין בחומרתא דכד בעי מעיין והדר קטיר מאבראי דחומרתא, וכד בעי מרווח, כגון האי פטור אבל אסור. וסנדל המוכן לשנים דחומרתא דכד בעי האי למסיימיה מרווח ליה, וכד בעי אחרינא למסיימיה קמיט ליה, ודאי הני לא קטרי [ליה] קשר של קיימא מעיקרא, דניח ליה להתירו

ה א ב ג מיי' פ"י מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שח סעיף טו:
ו ד ה מיי' פ"ז מהלכות כלים הלכה יב יג ופכ"ד הלכה ד:
ז ו מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה יט סמג עשין כה טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף כב בהג"ה:

לעזי רש"י

שול"א. סוליה.

מוסף תוספות

א. אלא משום דאמרי' מיגו דמצי לאפוכי משמאל לימין הוי מנא, וא"כ לרבנן נמי נימא דלאו מנא הוא לחליצה. דמכ"ן, ב. משום דאי בעי מהפך ליה משמאל לימין. דמכ"ן, ג. כ"ש בזה שכל עצמו אינו קרוי סנדל אלא מפני שעומד להתהפך ולמהוי של ימין. דמכ"ן. טפי קרינן ביה מנעל של ימין. מי' הר"ן.

רבינו חננאל (המשך)

הוא אמאי אסור לטלטוליה. ואמר ליה רב יוסף מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דכד מפסיק סנדל אע"ג דאפשר להפוכיה לאו מנא הוא, ש"מ דהלכתא כר' יהודה. **מאי** דר' יהודה דתניא סנדל שנפסקה אחת מאזנא או אחת מתרסיותיו או שניטל כל הכף טמא. ב' אזניו או ב' תרסיותיו או שניטל רוב הכף טהור. ר' יהודה אומר נפסקה הפנימית טמא, החיצונה טהור. **פירוש** קסבר ר' יהודה אע"פ שלא נפסקה אלא האוזן החיצונה של סנדל בלבד, נפיק ליה מתורת כלי וטהור. **ות"ק** סבר אם נפסק אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו עדיין כלי הוא, אינו יוצא מתורת כלי עד שיפסקו שתיהן. **ולר'** יהודה כיון שנפסק האוזן החיצונה כבר יצא מתורת כלי וטהור הוא. **ואע"פ** שיכול להפכו לזה הסנדל ברגלו האחרת ולשום האוזן החיצונה פנימית, וקמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן, כמחלוקת לטומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לחליצה. **פי'** כל דהוא כלי לקבל טומאה, גם הוא כלי לינטל בשבת, וכל שיצא מתורת כלי לענין טומאה, אף יצא מתורת כלי לענין שבת ואינו ניטל, ומשום הכי אצרכיה רב יוסף למישבקיה ודלא לטלטוליה בשבת. **והיכי** מתרץ דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דקתני ר' יוחנן אבל לא לחליצה, והוי בה רבא אליבא דמאן קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה, אילימא אליבא [דרבנן] דסברי בפסיקת אוזן אחת לא נפיק מתורת כלי, ואמר ר' יוחנן כי לא נפיק מתורת כלי אליבא דרבנן לא לענין טומאה ולא לענין שבת, אבל לענין חליצה אינו כשר ולאו ככלי הוא. **והא** לדברי הכל אם נפסקה האוזן הפנימית כלי גמור הוא, ואי מיפסקא החיצונה מהפיך ליה לסנדל ומשוי ליה פנימית. **ותנינן** בהדיא לענין חליצה דאי אפיך

לסנדל של שמאל בימין וחלץ כשר, דתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה. אלא כי קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אליבא דר' יהודה דסבר בפסיקת אוזן החיצונה יצא מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה וסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. ודחינן אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין כשר, דבמקומו כלי מעליא הוא. כלומר ברגלו השמאל סנדל מעולה הוא. אבל הכא שנפסקה אזנו החיצונה (דילמא אליבא דרבנן קא) בלבד) הרי באותה הרגל לאו סנדל מעליא הוא שהרי נפסקה אזנו החיצונה. ומן שנפסל באחריה דלא הוי באחריה מנא, איך הוי מנא באחריה דלאו דידיה הוא. **ונדחו** אלו הדברים, ולא עמדה כדרך שאמרנו, כי לענין טומאה ושבת וחליצה יש ביניהן הפרש, לא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי יהודה. והדרנן לתירוצא וכן לחליצה, כלומר תורת כלי בחליצה כתורת כלי בענין שבת ובטומאה, ואליבא דרבי יהודה דאמר בפסיקת אוזן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

ניח ליה נמי לאריך להתירו, הלכך [שרי להתירו] לכתחילה. **הא** דר' ירמיה דאיפסיק ליה רצועה דסנדליה, וא"ל ר' אבהו שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עליה ואתייה. קי"ל דהאי גמי לה (דא"ל) [קאמר ליה] כי היכי דאיתכשר להנטל בשבת, דהאי [גמי] כיון דחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת כמו ככר או תינוק, ושרי ליאתויי פחות [פחות] מד' אמות כר' יצחק, דאמר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ולא תימא כיס בלבד שרו ליה דאדם [נ"א: מפני שאדם] בהול על ממונו, ואי לא שרית ליה אתי לאתוייה ד' אמות בר"ה, אלא [אפי'] כל דבר שצריך לו מדתנן המוציא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעת הסכנה מכסן והולך לו, בד"א בסכנת גוים, אבל בסכנת לסטין מולוכן פחות פחות מד' אמות. וה"מ בדוכתא דלא מינטר, אבל בדוכתא דמינטר לישבקיה בדוכתא, כרב יוסף. ואע"ג דא"ל אביי אי בעינא אפיכנא ליה, לא חיישינן ליה. **יש** רבנן דהוו מפרשי אפיכנא ליה מימין לשמאל, וכיון דאפיכנא ליה הויא לה רצועה דאיפסיקא (וסדורא דפיש לבראי ומיהדק קליל) ומסתברי ליה. ואגן לא קא מתחזי לנא היכי הוי הכין, אלא הפוך מקום עקיבו לראשו ואוחזו באצבעותיו, ואמר ליה כיון דמסגינא ביה אע"פ בהיפוך כלי